

WYMAGANIA EDUKACYJNE

KRYTERIA SZCZEGÓŁOWE

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
ROZDZIAŁ I BRATNIE DUSZE					
„Od beana do magistra”. Czasownik – powtórzenie wiadomości	• rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy • podaje pojęcia <i>liczba, czas, osoba, rodzaj czasownika</i> • wie, że czasownik występuje w formie osobowej i nieosobowej • podaje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami	• tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika • wskazuje w tekście i tworzy czasowniki w różnych czasach • odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje • odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej	• odróżnia czynności od stanów • przekształca formę osobową czasownika na bezokolicznik i odwrotnie • odpowiednio do przyjętego celu • stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami	• stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne czasowników	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Poszedł po rozum do głowy...”. Trudne formy czasu przeszłego	• podaje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym i stara się je stosować • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników	• stosuje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym • podaje zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zakończeniach bezokolicznika i stara się je stosować	• poprawnie używa większości czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym • stosuje zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika • wykorzystuje wiedzę o pisowni zakończeń bezokolicznika do tworzenia poprawnych związków wyrazowych	• poprawnie używa czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form czasowników • poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika	• poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym • sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gdy się skończy nawet prac, to poleniuchować czas”. Czasowniki dokonane i niedokonane	• podaje pojęcia <i>czasowniki dokonane i niedokonane</i> • wie, o jakich czynnościach oraz stanach informują czasowniki dokonane i niedokonane • wie, że czasowniki dokonane mają formy tylko dwóch czasów	• rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane • wie, że czasowniki niedokonane występują w czasie przyszłym tylko w formie złożonej, a czasowniki dokonane tylko w formie prostej	• wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki dokonane i niedokonane • poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych	• funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w wypowiedziach	• wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat czasowników dokonanych i niedokonanych
„Tylko nudziarze nie mają marzeń”. Katarzyna Majgier, <i>Przebój na pięć</i> (fragmenty)	• omawia treść fragmentu powieści • wymienia bohaterów • podaje pojęcia <i>bohater główny, postać pierwszoplanowa</i> oraz <i>postać drugoplanowa</i>	• opisuje główną bohaterkę • określa cechy różnych bohaterów • wskazuje w utworze bohatera głównego • odróżnia w utworze literackim postać pierwszoplanową od drugoplanowej	• nazywa problemy poruszone w utworze • wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym • objaśnia pojęcia <i>bohater główny, postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i>	• analizuje emocjonalny charakter wypowiedzi bohaterki • czyta wypowiedzi bohaterów, oddając głosowo charakterystyczne cechy każdej postaci • używa pojęć <i>bohater główny, postać pierwszoplanowa</i> i <i>postać drugoplanowa</i>, omawiając świat przedstawiony utworu	• tworzy zestaw oryginalnych, zróżnicowanych pod względem budowy pytań

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Pomysł przyszedł nam natchniony, zestaw ćwiczeń jest zrobiony”. Strona czynna i bierna czasowników	• podaje pojęcia <i>strona czynna</i> i <i>strona bierna czasownika</i> • wie, że są czasowniki, które nie mają strony biernej	• wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej • podaje pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i>	• tworzy stronę czynną i bierną czasowników • odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich • poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	• używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	• wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę na temat strony czynnej i biernej czasowników
„Odegrał rolę brawurowo, zagrał po prostu koncertowo”. Przysłówki w związkach wyrazowych	• wie, na jakie pytania odpowiada przysłówek • rozpoznaje przysłówek wśród innych części mowy • wie, że przysłówki najczęściej łączą się z czasownikami	• tworzy przysłówki od przymiotników • rozpoznaje przysłówki utworzone od innych części mowy • rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem	• rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem • stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• używa związków przysłówka z przymiotnikiem i przysłówkiem dla określenia natężenia cech • zapisuje poprawnie <i>nie</i> z przysłówkami w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przysłówków oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Trzy, dwa, jeden... Enter! Witaj w świecie gry”. Albena Grabowska-Grzyb, <i>Julek i Maja w labiryncie</i> (fragmenty)	• czyta ze zrozumieniem tekst • podaje pojęcie <i>świat wirtualny</i> • określa, kto opowiada o zdarzeniach • podaje pojęcie <i>narrator trzecioosobowy</i> • czyta informacje na temat systemu PEGI	• rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie krótkich informacji • używa ze zrozumieniem pojęcia <i>świat wirtualny</i> • przytacza fragmenty tekstu ujawniające narratora • opowiada o preferowanych przez siebie formach spędzania wolnego czasu	• przedstawia informacje dotyczące głównego bohatera • wskazuje różnice między światem realnym a wirtualnym we fragmencie powieści • określa formę czasowników używanych przez narratora • wyraża opinię na temat korzystania z Internetu	• wyjaśnia różnice w funkcjonowaniu bohatera w świecie realnym i wirtualnym • analizuje wiedzę narratora o świecie przedstawionym • formułuje rady na temat właściwego korzystania z komputera	• wyraża opinię na temat świata bez komputerów, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska • tworzy prezentację gry komputerowej, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Zostań mistrzem gry". Pisownia wyrazów z rz i ż	- wyszukuje wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - podaje zasady pisowni rz i ż - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż	zapisuje poprawnie większość wyrazów z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni rz oraz ż

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Gry i zabawy – nauki podstawy”. Powtórzenie wiadomości o rzeczowniku	- rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy - podaje pojęcia <i>liczby i rodzaju rzeczownika</i> - podaje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować - czyta informacje na temat rzeczowników żywotnych i nieżywotnych oraz osobowych i nieosobowych	- rozpoznaje rodzaje rzeczownika - odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych - stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - podaje pojęcia <i>rzeczowniki żywotne i nieżywotne oraz rzeczowniki osobowe i nieosobowe</i>	- odróżnia różne kategorie rzeczowników własnych od pospolitych - zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne - rozpoznaje rzeczowniki osobowe i nieosobowe	- zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite - stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i nieosobowych w odmianie rzeczownika	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni
„Czy książeczki noszą dżinsy?”. Opis postaci literackiej – rady dla piszących.	- wyszukuje w tekście informacje na temat bohaterki - wypowiada się na temat	- omawia problemy rodzinne głównej bohaterki - opisuje elementy	- prezentuje postać z różnych punktów widzenia - objaśnia znaczenie	- podaje określenia synonimiczne precyzujące znaczenie epitetów - opisuje wygląd postaci za	tworzy bezbłędny językowo opis postaci – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Barbara Kosmowska, <i>Buba</i> (fragmenty)	wyglądu głównej bohaterki • czyta rady dla opisujących wygląd postaci • podaje kompozycję opisu postaci • przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy opis postaci	wyglądu postaci, korzystając z podanego zestawu określeń • określa styl ubierania się postaci • tworzy opis wyglądu postaci, korzystając z rad w podręczniku	frazeologizmów • używa poprawnie i celowo wyrazów bliskoznacznych i określeń wartościujących • tworzy opis postaci, stosując różnorodne środki językowe	pomocą podanych porównań • używa frazeologizmów w opisie postaci • tworzy rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis wyglądu postaci	• swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi
„Tydzień dzieci miał siedmioro...”. Przypadki rzeczownika	• podaje pojęcie <i>przypadki rzeczownika</i> • odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej według wzoru	• podaje pytania, na które odpowiadają przypadki rzeczownika • tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych	• stosuje w swoich wypowiedziach poprawne formy przypadków rzeczownika • objaśnia przyczyny zmiany form rzeczownika w zdaniu • określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przymyki	• wykorzystuje wiedzę o odmianie rzeczowników w wypowiedziach ustnych i pisemnych • objaśnia znaczenie pojęcia <i>deklinacja</i>	• wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie posiadaną wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany rzeczowników przez przypadki

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Pomaluj słowami mój świat”. Olga Masiuk, <i>Tydzień Konstancji</i> (fragmenty)	• podaje pojęcie <i>bohater tytułowy</i> • omawia krótko wybrany fragment powieści • określa, kto opowiada o zdarzeniach • podaje pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i>	• podaje informacje dotyczące bohaterów tekstu • objaśnia pojęcie <i>narrator pierwszoosobowy</i> • objaśnia znaczenie słowa <i>empatia</i> • wypowiada się na temat nastroju bohaterki	• prezentuje bohaterów tekstu, używa pojęcia <i>bohater tytułowy</i> • określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym • cytuje odpowiednie fragmenty utworu • analizuje zachowanie postaci	• omawia problem niepełnosprawności bohaterki • określa sposób wypowiedzania się narratora • formułuje radę dotyczącą etykiety językowej • używa ze zrozumieniem słowa <i>empatia</i>	• przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi • tworzy oryginalny pod względem formy i treści opis obrazu, uwzględniając uwarunkowania dotyczące odbiorcy tekstu
„Urządzić pokój to nie lada sztuka”. Pisownia wyrazów z <i>ó</i> i <i>u</i>	• wyszukuje wyrazy z <i>ó</i> i <i>u</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • podaje zasady pisowni <i>ó</i> i <i>u</i> • korzysta ze słownika ortograficznego	• stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>ó</i> i <i>u</i>	• zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>ó</i> i <i>u</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>ó</i> i <i>u</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ó</i> oraz <i>u</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Każdy ma swój świat”. Roksana Jędrzejewska- Wróbel, <i>Kosmita</i> (fragmenty)	- opisuje wygląd bohatera - czyta informacje na temat zaburzeń autystycznych - porównuje fragmenty tekstów o różnej płaszczyźnie narracyjnej	- opowiada o zachowaniu i zwyczajach dziecka autystycznego - analizuje pytania dotyczące tekstu - podaje większość informacji na temat świata przedstawionego utworu	- analizuje uczucia i nastroje bohaterki tekstu - opowiada o reakcjach ludzi na nietypowe zachowania dziecka; używa ze zrozumieniem zwrotu <i>mieć mieszane uczucia</i> - podaje wszystkie informacje na temat świata przedstawionego utworu	- nazywa uczucia i opowiada o marzeniach dziecka autystycznego - wyjaśnia różnice między narratorem pierwszoosobowym i narratorem trzecioosobowym	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - wykonuje oryginalny pod względem treści plakat odnoszący się do problemu odmienności

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Belferskie oblicza”. Rady dla formułujących argumenty. Edmund Niziurski, <i>Sposób na Alcybiadesa</i> (fragmenty)	- nadaje tytuły kilku wyodrębnionym częściom tekstu - podaje pojęcie <i>argument</i> - czyta rady dla formułujących argumenty - czyta informacje na temat bohatera - podaje pojęcie <i>pięta achillesowa</i>	- nadaje tytuły wszystkim wyodrębnionym częściom tekstu - wyszukuje w tekście i przytacza informacje na temat bohatera - analizuje podane argumenty - objaśnia na podstawie tekstu i przypisu znaczenie wyrażenia <i>pięta achillesowa</i>	- nadaje tytuły fragmentom tekstu, stosując wypowiedzenia bez czasowników - objaśnia określenia charakteryzujące bohatera - ocenia sytuację i prezentuje opinię na wybrany temat - stosuje w wypowiedzi wyrażenie <i>pięta achillesowa</i>	- przedstawia zdarzenia w formie notatki graficznej - opisuje bohatera - podaje argumenty na uzasadnienie swoich poglądów - wypowiada się na temat komizmu w tekście - tworzy hasło słownikowe <i>pięta achillesowa</i>	- tworzy oryginalny tekst prezentujący w żartobliwy sposób postać rzeczywistą - funkcjonalnie wykorzystuje różne argumenty do przekonania odbiorcy do swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Akcja pod kryptonimem <i>Wybuchowa kanapka</i> ”. Plan szczegółowy – rady dla piszących. Iwona Czarkowska, <i>Duchy ze Wzgórza Rabowników</i> (fragmenty)	- dobiera tytuły do wydzielonych części tekstu - przy niewielkim wsparciu nauczyciela skraca i przekształca zdania - zapisuje w porządku chronologicznym treści szczegółowe dotyczące jednego z wybranych zdarzeń - czyta rady dla piszących plan szczegółowy	- porządkuje zdarzenia zgodnie z ich chronologią - samodzielnie skraca i przekształca zdania - porządkuje treści szczegółowe dotyczące dwóch różnych zdarzeń i zapisuje je w porządku chronologicznym	- wypowiada się na temat bohaterów zdarzeń - skraca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu - zapisuje w porządku chronologicznym treści dotyczące dwóch różnych zdarzeń - zapisuje plan szczegółowy w formie wypowiedzeń bez czasownika	- analizuje miejsca zdarzeń - przekształca wypowiedzenia odpowiednio do przyjętego celu - tworzy poprawny językowo, jednolity stylistycznie plan szczegółowy	tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie cechujące się oryginalnym ujęciem tematu
„Wśród chwatów i hultajów”. Pisownia wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i>	- wyszukuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - podaje zasady pisowni <i>h</i> i <i>ch</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ch</i> oraz <i>h</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Uwaga! Przyjechał teatr”. Małgorzata Musierowicz, <i>Dziecko piątku</i> (fragmenty)	- określa miejsce zdarzeń i wymienia bohaterów - czyta informacje na temat różnych rodzajów lalek teatralnych - czyta informacje na temat języka i znaków teatru	- wyszukuje w tekście informacje na temat spektaklu przygotowanego przez głównego bohatera - wymienia elementy składające się na teatrzyk lalkowy - wymienia większość znaków teatru	- przedstawia informacje na temat sztuki wystawianej przez bohatera - rozpoznaje funkcje pełnione przez bohatera w teatrze - wymienia wszystkie znaki teatru i podaje ich funkcję	- opisuje reakcje publiczności na przedstawienie - ocenia, w której roli bohater czuł się najlepiej - omawia znaki teatru w odniesieniu do przedstawienia opisanego w tekście powieści	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o sztuce teatru w wypowiedziach na temat problematyki tekstu i jego bohaterów
ROZDZIAŁ II MALI I WIELCY W HISTORII					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Historia biblijna w drzewie lipowym wystrugana”. Antonina Domańska, <i>Historia żółtej ciżemki</i> (fragmenty)	- określa czas i miejsce zdarzeń - podaje pojęcie <i>bohater historyczny</i> i podaje przykład takiego bohatera z tekstu - podaje pojęcie <i>wydarzenie historyczne, utwór historyczny</i> - ogląda uważnie zdjęcie ołtarza z bazyliki Mariackiej, czyta informacje na temat dzieła	- przytacza fragmenty tekstu dotyczące czasu i miejsca zdarzeń - podaje pojęcie <i>archaizm</i> i podaje jego przykład z tekstu - odróżnia postacie fikcyjne od historycznych i podaje przykłady takich bohaterów z tekstu - objaśnia pojęcia <i>wydarzenie historyczne, utwór historyczny</i> - wymienia niektóre elementy ołtarza z bazyliki Mariackiej	- selekcjonuje informacje - podaje kilka przykładów archaizmów z tekstu - sporządza katalog postaci fikcyjnych i historycznych z utworu, korzystając z tekstu i przypisów - używa ze zrozumieniem pojęcia <i>wydarzenie historyczne</i> - określa temat dzieła, przedstawia wrażenia odbiorcze	- dokonuje wyboru najistotniejszych informacji z tekstu - określa funkcję archaizmów w tekście - opisuje bohatera oraz jego pracę, używając przerośnięć oraz innych środków stylistycznych - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat utworu historycznego w analizie tekstu - porównuje wrażenia odbiorcze współczesne z opisanymi w powieści	- twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji archaizmów w tekście - analizuje i interpretuje dzieło artystyczne, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W podróż za jeden uśmiech”. Przymyki i wyrażenia przymikowe	• podaje pojęcie <i>przymek</i> • podaje pojęcie <i>wyrażenie przymikowe</i> • rozpoznaje niektóre przymyki	• rozpoznaje przymek wśród innych części mowy • wie, jak zbudowane jest wyrażenie przymikowe • wie, że przymek jest nieodmienną i niesamodzielną częścią mowy • podaje pojęcia <i>przymyki proste</i> i <i>przymyki złożone</i>	• rozpoznaje przymyki proste i złożone • tworzy przymyki złożone • wie, że przymyki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika	• używa poprawnych wyrażen przymikowych do określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności • używa poprawnych form przypadków rzeczowników w wyrażeniach przymikowych • poprawnie zapisuje przymyki złożone	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymików, wyrażen przymikowych oraz ich funkcji
„Ploteczki przy okazji kartkóweczki”. Związek rzeczownika z przymiotnikiem	• rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy • podaje pojęcie liczby i rodzaju rzeczownika oraz przymiotnika • wie, że przymiotnik jest najczęściej określeniem rzeczownika	• określa liczbę i rodzaj przymiotnika • wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do rzeczownika, który określa • stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z przymiotnikami	• łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe • poprawnie zapisuje cząstkę <i>nie</i> z przymiotnikami	• funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem • poprawnie zapisuje końcówki <i>q</i> i <i>ę</i> w zakończeniach przymiotników i rzeczowników	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przymiotników oraz ich funkcji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
„Czy nie nudno panu na pomniku?”. Opowiadanie z elementami opisu – rady dla piszących. Wanda Chotomska, <i>Pomnik Kopernika</i>	• czyta uważnie tekst wiersza oraz informacje o Mikołaju Koperniku • układa zdarzenia w porządku chronologicznym • wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i czyta informacje o postaciach z warszawskich pomników • czyta rady dla piszących opowiadanie z elementami opisu • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z elementami opisu	• określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu • łączy zdarzenia w związki przyczynowo-skutkowe według podanego schematu • sporządza plan zdarzeń • opisuje miejsce zdarzeń • tworzy krótkie opowiadanie z elementami opisu, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• określa cechy osoby mówiącej w wierszu • przekształca tekst opowieści dla zdynamizowania akcji • opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, stosując różnorodne środki językowe • tworzy rozbudowane opowiadanie z elementami opisu	• prezentuje postać, wchodząc w rolę przewodnika • wyjaśnia wpływ środków językowych na narrację • tworzy opowieść o jednej z przygód bohatera wiersza • tworzy rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu	• tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z elementami opisu – oryginalne pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kolorowy zawrót głowy”. Odmiana przymiotnika	• wie, że przymiotnik odmienia się przez przypadki, liczby i rodzaje • rozpoznaje liczbę i rodzaj przymiotnika • odmienia przymiotniki przez przypadki według wzoru	• odmienia przymiotniki przez liczby, rodzaje i przypadki • tworzy związki frazeologiczne z przymiotnikami	• stosuje w wypowiedziach poprawne formy przypadków przymiotnika • tworzy poprawne formy rodzajowe przymiotnika w liczbie mnogiej	• wykorzystuje wiedzę o odmianie przymiotników w wypowiedziach ustnych i pisemnych • stosuje poprawnie i celowo zróżnicowane formy gramatyczne przymiotników	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące odmiany przymiotników oraz zasad ich pisowni • objaśnia związki między warstwą językową a znaczeniową utworu literackiego
„Wojenko, wojenko, coś ty za pani ...”. Leon Łuskino, <i>Piechota</i> (fragment); Tadeusz Biernacki, Andrzej Hałaciński, <i>My, Pierwsza Brygada</i> (fragment)	• czyta teksty pieśni, korzysta z przypisów • ogląda reprodukcje obrazów i czyta informacje o Legionach Polskich • podaje pojęcia <i>pieśń</i> oraz <i>liryka patriotyczna</i>	• określa, kto wypowiada się w pieśni • wskazuje wyrażenia mówiące o godności i poświęceniu żołnierzy • wyszukuje w tekście refren, powtórzenia, rymy, określa liczbę wersów i sylab	• omawia obrazy poetyckie • wypowiada się na temat wartości cenionych przez bohaterów pieśni • omawia czynniki wpływające na melodyjność tekstów pieśni	• zapisuje w formie wskazówek informacje na temat obrazów poetyckich • hierarchizuje wartości odnoszące się do postawy żołnierzy • używa ze zrozumieniem terminów <i>liryka patriotyczna</i> oraz <i>pieśń</i> w odniesieniu do utworów <i>My, Pierwsza Brygada</i> i <i>Piechota</i>	• na podstawie analizy tekstów pieśni formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące uniwersalnych wartości etycznych • twórczo wykorzystuje w wypowiedziach na temat tekstu posiadaną wiedzę historyczną

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Odkrywanie tajemnic miasta”. Pisownia wyrazów wielką i małą literą	- wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - podaje zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą	zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą
„Nie musisz być orłem z matematyki, żeby znać dobrze...”. Liczebnik i jego znaczenia	- podaje pojęcie <i>liczebnik</i> - wie, na jakie pytania odpowiada liczebnik - rozpoznaje niektóre liczebniki	- wie, że liczebnik jest najczęściej określeniem rzeczownika - rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy	- wykorzystuje wiedzę o tym, że liczebnik dostosowuje swoją formę do określanego rzeczownika - posługuje się związkami frazeologicznymi zawierającymi liczebniki	- używa poprawnych form liczebników w związkach wyrazowych - odróżnia liczebniki od rzeczowników odliczebnikowych	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji liczebników

Lektura i inne teksty (kultury, nauka o języku)	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Wojenne piosenki... niezrównane towarzyski walki”. Roksana Jędrzejewska-Wróbel, <i>Halicz</i> (fragmenty); Józef „Ziutek” Szczepański, <i>Pałacik Michła</i> (fragment)	• czyta ze zrozumieniem teksty oraz informacje o Powstaniu Warszawskim • podaje pojęcie <i>konspiracja</i> • wyjaśnia, kim był Józef „Ziutek” Szczepański • czyta informacje o Krystynie Krahelskiej • pisze ogłoszenie informujące o koncercie	• rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących głównego bohatera wspomnień • wypowiada się na temat walk powstańczych • opowiada o kolejnych zdarzeniach z komiksu • pisze notatkę o Poczcie Harcerskiej	• określa odbiorcę wypowiedzi poetyckiej • omawia okoliczności zdarzeń, przedstawia tytułową postać • używa ze zrozumieniem słowa <i>konspiracja</i> • opisuje pomnik Małego Powstańca	• formułuje pytania dotyczące działań i przeżyć bohatera • wyraża opinię na temat zdarzeń przedstawionych w tekście • określa intencje wypowiedzi • określa rolę piosenek patriotycznych podczas powstania • dzieli się wrażeniami na temat wirtualnego muzeum	• analizuje i interpretuje teksty kultury (komiks, piosenka, wspomnienia, pomnik), swobodnie odwołując się do kontekstów historycznych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Bez względu na porę roku, dnia i stan pogody – stawię się...”. Mariusz Zaruski, <i>Na bezdrożach tatrzańskich</i> (fragmenty)	- wyszukuje na mapie miejsca wydarzeń przedstawionych w tekście - porządkuje większość wydarzeń zgodnie z chronologią - podaje pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> - podaje pojęcie <i>wspomnienia</i> - czyta informacje na temat TOPR-u	- rozpoznaje narratora w tekście - porządkuje zdarzenia zgodnie z chronologią - objaśnia pojęcie <i>punkt kulminacyjny</i> - objaśnia pojęcie <i>wspomnienia</i> - opisuje godło TOPR-u	- określa wiedzę narratora o świecie przedstawionym - określa cechy charakteru bohaterów tekstu - określa motywy działań ratowników górskich - wyjaśnia znaczenie nazwy Rycerze Błękitnego Krzyża	- wskazuje, że tekst ma charakter wspomnieniowy - czyta fragment prezentujący przełomowy moment opowieści, oddając głosem napięcie, które mu towarzyszy - wyjaśnia rolę autora tekstu w rozwoju ratownictwa tatrzańskiego	przedstawia własne stanowisko w związku z problematyką omawianego tekstu, formułuje przemyślane, twórcze uwagi

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Ile to było? Kiedy się działo? Porządkuj liczby i rób to śmiało!” Liczebniki główne i porządkowe	• podaje pojęcie <i>liczebniki główne</i> • podaje pojęcie <i>liczebniki porządkowe</i> • wie, co określają liczebniki główne i porządkowe • odróżnia cyfry arabskie od rzymskich	• wie, że liczebniki główne i porządkowe odmieniają się przez przypadki i rodzaje • odróżnia liczebniki główne od porządkowych • odmienia liczebniki przez przypadki według wzoru • podaje zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych	• wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników w wypowiedziach ustnych i pisemnych • stosuje zasady zapisu liczebników głównych i porządkowych cyframi arabskimi i rzymskimi	• funkcjonalnie używa w opisie liczebników głównych i porządkowych • zapisuje poprawnie liczebniki główne i porządkowe cyframi arabskimi i rzymskimi	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące funkcji liczebników głównych i porządkowych
„Poeci... na start!”. Kazimierz Wierzyński, <i>Na start</i>	• czyta uważnie wiersz i określa jego temat • podaje pojęcie <i>bohater liryczny</i> • podaje pojęcie <i>wykrzyknienie</i>	• określa tematykę tekstu • przytacza epitety i porównania dotyczące bohatera lirycznego • wyszukuje w wierszu fragmenty oddające emocje osoby mówiącej	• wypowiada się na temat sytuacji przedstawionej w wierszu • przytacza przenośnię dotyczącą bohatera tekstu • czyta fragmenty wiersza, oddając głosem natężenie uczuć i przeżyć	• określa, kim może być podmiot liryczny • opisuje bohatera lirycznego • określa funkcję wykrzyknień w kontekście treści wiersza	• analizuje tekst na poziomie metaforycznym • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Srebro to za mało. Artykuł prasowy”. Podziękowanie – rady dla piszących. Janusz Pindera, <i>Życie pokaże</i> (fragmenty)	• czyta uważnie tekst prasowy • podaje informacje na temat osiągnięć bohaterki tekstu prasowego • podaje pojęcie <i>artykuł prasowy</i> • czyta rady dla piszących podziękowanie • przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy tekst podziękowań	• wynotowuje informacje z tekstu • określa czynniki decydujące o sukcesie sportsmenki • przytacza tytuł artykułu i śródtytuły • porównuje artykuł prasowy i powieść według wybranych kryteriów • pisze tekst podziękowań, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• wyszukuje w tekście najistotniejsze informacje • prezentuje bohaterkę tekstu • objaśnia i komentuje tytuł artykułu • porównuje artykuł prasowy i tekst literacki • wyszukuje informacje o wydarzeniach o charakterze charytatywnym i pisze tekst podziękowań dla organizatorów imprezy	• odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych • wyraża opinię na temat postawy bohaterki • określa funkcję śródtytułów w artykule prasowym • pisze poprawny językowo i stylistycznie tekst podziękowań	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o tekstach dziennikarskich w wypowiedziach na temat omawianego artykułu prasowego • formułuje twórcze uwagi i przemyślane wskazówki ułatwiające innym uczniom pracę

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W zdrowym ciele zdrowy duch”. Pisownia przymków i wyrażen przymkowych	- dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przymków złożonych i wyrażen przymkowych - korzysta ze słownika ortograficznego	podaje zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni przymków złożonych i wyrażen przymkowych	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni przymków złożonych i wyrażen przymkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przymki złożone i wyrażenia przymkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych przymków złożonych i wyrażen przymkowych z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej
„Niecodzienne atrakcje, niesamowite wrażenia, czyli niezwykle miejsca, które warto zobaczyć”. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	- wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - podaje zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami i liczebnikami - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i>
ROZDZIAŁ III HEROSI MITÓW LEGEND					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Mity ożywają”. Nikos i Ares Chadzinikolau, <i>Ilustrowana księga mitów greckich</i> (fragmenty)	• podaje pojęcie <i>mitologia</i> • wymienia kilku bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali • używa we właściwym kontekście wybranego słowa pochodzącego z mitologii	• porządkuje kolejne etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych • wymienia większość bogów greckich przedstawionych w tekście i wyjaśnia, czym się opiekowali • objaśnia znaczenia wybranych słów zaczerpniętych z mitologii	• objaśnia etapy tworzenia mitów i opowieści z nimi związanych • rozpoznaje atrybuty przypisane różnym bogom greckim • objaśnia rodowód bogów greckich	• objaśnia funkcję opowieści o bogach i herosach w kulturze starożytnej Grecji • rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących wybranych bogów	• pisze oryginalny pod względem treści i formy pytań tekst wywiadu • funkcjonalnie posługuje się różnymi związkami wyrazowymi zaczerpniętymi z mitologii

Lektura i Inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Wiedzieli już Rzymianie, co to jest zdanie”. Powtórzenie o wypowiedzeniach	• wie, co to jest wypowiedzenie • wie, w jakim celu są używane wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące • wie, czym różni się zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	• stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi • stosuje wypowiedzenia wykrzyknikowe dla uzyskania ekspresji wypowiedzi • odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	• rozpoznaje równoważniki zdań • przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu • stosuje konsekwentnie wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zapisie planu zdarzeń	• stosuje poprawnie różne typy wypowiedzeń odpowiednio od sytuacji komunikacyjnej • określa znaczenie łączników sentencji, korzystając z różnych źródeł	• świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzeń w wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kim jest ten więzień?”. Wanda Markowska, <i>Prometeusz</i>	- dopasowuje zdarzenia z tekstu do ilustracji - przycina fragment tekstu na wskazany temat - podaje kilka określeń charakteryzujących głównego bohatera - czyta definicję słowa <i>prometejski</i> - czyta informacje na temat mitu o czterech wiekach ludzkości	- porządkuje ilustracje zgodnie z chronologią zdarzeń mitu - opisuje bohatera za pomocą różnorodnych określeń - wyraża opinię na temat wartości darów tytana - charakteryzuje krótko każdy z czterech wieków przedstawionych w greckim micie	- opowiada o życiu ludzi stworzonych przez Prometeusza - wymienia czyny tytana potwierdzające główne cechy jego osobowości - wskazuje określenia synonimiczne w podanym zestawie wyrazów - wyjaśnia znaczenia wyrazu <i>prometejski</i>, odwołując się do tekstu mitu	- analizuje problem, jak zmieniło się życie ludzi za sprawą tytana - zestawia kontekst biblijny i mityczny dotyczący historii stworzenia człowieka - formułuje wypowiedź na temat współczesnych dobroczyńców ludzkości - wyjaśnia funkcję mitu o Prometeuszu	- formułuje ocenę moralną działań bohaterów, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych - na podstawie analizy tekstu formułuje wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące społecznej funkcji mitów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czynów wielkich dokonali i w mitach się zapisali”. Podmiot i orzeczenie	• rozpoznaje w zdaniu orzeczenie • rozpoznaje w zdaniu podmiot • podaje pojęcie <i>związek główny w zdaniu</i> • wie, że funkcję podmiotu w zdaniu pełni najczęściej rzeczownik w mianowniku • wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej	• wyodrębnia związek główny w zdaniu i podaje jego funkcję • wyodrębnia związki poboczne i podaje ich funkcje • wie, z czego się składa grupa podmiotu i grupa orzeczenia w zdaniu • podaje pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> • podaje pojęcia <i>podmiot szeregowy</i> i <i>podmiot towarzyszący</i> • podaje pojęcie orzeczenie czasownikowe	• wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia i rzeczownika w roli podmiotu w wypowiedziach ustnych i pisemnych • wyodrębnia grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu • rozpoznaje podmiot gramatyczny w zdaniu • rozpoznaje podmiot szeregowy i podmiot towarzyszący w zdaniu • rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu • wie, że funkcję orzeczenia mogą pełnić wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem	• tworzy poprawne związki wyrazowe w wypowiedzeniach • świadomie rozwija zdania, rozbudowując grupę podmiotu lub orzeczenia • funkcjonalnie i poprawnie używa podmiotu gramatycznego, szeregowego lub towarzyszącego w zdaniu • funkcjonalnie i poprawnie używa orzeczenia czasownikowego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> w zdaniu	• twórczo wykorzystuje wiedzę na temat orzeczeń i podmiotów oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach • funkcjonalnie stosuje różne typy podmiotów i orzeczeń

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Teraz Zeus ma głos”. Gerard Moncomble, o tym, jak Demeter straciła swoją ukochaną córkę i przemieniła ziemię w pustynię (fragmenty)	- określa adresata opowieści - opowiada o sytuacji wymagającej podjęcia decyzji - odczytuje fragmenty mówiące o uczuciach Demeter - podaje pojęcie <i>uosobienie</i> (<i>personifikacja</i>)	- zapisuje imiona wymienionych w micie bogów w formie notatki graficznej - podaje możliwe rozwiązania sytuacji wymagającej podjęcia decyzji - krótko opisuje pejzaże przedstawione na ilustracjach - objaśnia pojęcie <i>uosobienie</i> (<i>personifikacja</i>), odwołując się do przykładów	- sporządza szczegółowy plan zdarzeń opowieści - przedstawia pozytywne i negatywne skutki różnych rozwiązań sytuacji - dopasowuje reprodukcje do wybranych części mitu - wskazuje podobieństwa i różnice między bohaterami mitycznymi	- prezentuje zdarzenia, wchodząc w rolę jednej z postaci - określa skutki podjętych decyzji, omawia uczucia Demeter, używając słów i wyrażen synonimicznych - wyjaśnia funkcję mitu o Demeter i Korze	przedstawia własny punkt widzenia na temat tekstu literackiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Jacy? Którzy? Czyi? Kto rąbka tajemnicy uchyli?”. Przydawka	• podaje pojęcie <i>przydawka</i> • wie, na jakie pytania najczęściej odpowiada przydawka • rozpoznaje w zdaniu niektóre przydawki	• objaśnia pojęcie <i>przydawka</i>, określając jej funkcję w zdaniu • wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka	• rozpoznaje w zdaniu przydawki i podaje ich funkcje składniowe • przekształca przydawki w formie wyrażenia przymiotnikowego w przydawki wyrażone przymiotnikiem i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu	• rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy • buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami • funkcjonalnie używa przydawek różnego typu	• twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„Trzymaj język za zębami”. Jan Parandowski, Syzyf	• opisuje miejsca zdarzeń z mitu i określa, które są realistyczne, a które fantastyczne • wyjaśnia, za co został ukarany Syzyf • wie, jaką funkcję pełniły mity greckie	• układa szczegółowy plan zdarzeń jednej z głównych części mitu • opisuje sposób ukarania Syzyfa • objaśnia funkcje mitów greckich	• układa szczegółowy plan zdarzeń mitu • wyraża opinię na temat kary dla Syzyfa • omawia przesłanie mitu korynckiego	• opisuje wyobrażenia starożytnych Greków dotyczące życia i śmierci • zapisuje przesłanie mitu w formie rad	• przedstawia oryginalny sposób ukazania uwspółcześnionej postaci mitologicznej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W świecie bogów, herosów i ludzi”. Charakterystyka postaci (wprowadzenie) – rady dla piszących. Jan Parandowski, <i>Dwanaście prac Heraklesa</i>	• podaje podstawowe informacje na temat bohatera mitu • wyszukuje w tekście informacje na temat działań bohatera • wyszukuje w słoniku znaczenie wyrazu <i>heros</i> oraz znaczenie <i>stajnia Augiasza</i> • czyta rady dla piszących charakterystykę postaci • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze charakterystykę postaci	• opisuje wygląd Heraklesa, korzystając z informacji z tekstu • objaśnia przyczynę zdarzeń mających wpływ na los bohatera • objaśnia znaczenie wyrazu <i>heros</i> oraz wyrażenie <i>stajnia Augiasza</i> • tworzy uproszczoną charakterystykę postaci, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• wnioskuje na podstawie działań bohatera o jego cechach charakteru • wyraża opinię na temat działań bohatera i przytacza argumenty na poparcie swojego stanowiska • używa ze zrozumieniem wyrazu <i>heros</i> oraz wyrażenia <i>stajnia Augiasza</i> • tworzy charakterystykę postaci literackiej	• określa wpływ różnych czynników na życie bohatera • wykorzystuje wiedzę o bohaterze do tworzenia tekstów inspirowanych treścią mitu • funkcjonalnie wykorzystuje poznane pojęcia w wypowiedziach na temat bohatera • tworzy poprawną językowo, stylistycznie i kompozycyjnie charakterystykę postaci	• przedstawia własne stanowisko w związku z problematyką omawianego tekstu, formułuje przemyślane, twórcze uwagi • pisze oryginalny pod względem treści i formy pytań tekst wywiadu • funkcjonalnie posługuje się różnymi związkami wyrazowymi zaczerpniętymi z mitologii

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nie udawaj Greka”. Dopełnienie	• podaje pojęcie <i>dopełnienie</i> • wie, na jakie pytania odpowiada dopełnienie • rozpoznaje w zdaniu niektóre dopełnienia	• objaśnia pojęcie <i>dopełnienie</i>, określając jego funkcję w zdaniu • wie, jakimi częściami mowy jest wyrażone dopełnienie	• rozpoznaje w zdaniu dopełnienia i podaje ich funkcje składniowe • określa formę gramatyczną rzeczowników pełniących funkcję dopełnienia	• buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami • funkcjonalnie stosuje dopełnienia w tworzeniu konstrukcji zdaniowych	• twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopełnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W labiryncie mitu”. Jan Parandowski, <i>Tezeusz</i>	- wymienia bohaterów mitu - porządkuje zdarzenia w układzie chronologicznym - czyta uważnie wskazany fragment utworu - podaje pojęcie <i>wątek</i> - wyszukuje znaczenie podanych frazeologizmów - czyta informacje na temat kultury minojskiej	- selekcjonuje informacje na temat bohaterów mitu - nadaje tytuły wydarzeniom - opowiada mitologiczną historię z punktu widzenia wskazanego bohatera - objaśnia pojęcie <i>wątek</i> - używa we właściwym kontekście frazeologizmów związanych z omawianym mitem - tworzy opowieść inspirowaną mitem	- porównuje dwie historie mitologiczne - wnioskuje na podstawie działań bohatera o jego cechach charakteru - nazywa uczucia bohaterki - objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne wyrazu <i>labirynt</i> - porównuje bohaterów mitologicznych z bohaterami współczesnej popkultury	- ocenia postawę bohatera - przytacza właściwe argumenty na poparcie stanowiska - rozpoznaje emocje bohaterki - omawia symboliczne znaczenie mitologicznej postaci - odwołuje się podczas analizy mitu do różnych tekstów kultury	twórczo i w oryginalny sposób wykorzystuje wiedzę na temat mitologicznych bohaterów do stworzenia scenariusza gry komputerowej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Skarby gramatyki”. Okoliczniki	• podaje pojęcie <i>okolicznik</i> • wie na jakie pytania odpowiadają okoliczniki • podaje trzy typy okoliczników: czasu, miejsca i sposobu • rozpoznaje w zdaniu niektóre okoliczniki	• objaśnia pojęcie <i>okolicznik</i>, określając jego funkcję w zdaniu • wie, na jakie pytania odpowiadają okoliczniki różnych typów	• wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki • odróżnia okolicznik czasu, miejsca i sposobu	• rozpoznaje w zdaniu okoliczniki wyrażone różnymi częściami mowy • tworzy poprawne związki wyrazowe z okolicznikami • funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w wypowiedziach	• twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Muzo! Męża wyśpiewaj...”. Prezentacja multimedialna – rady dla twórczych. Jan Parandowski, <i>Podróż Odyseusza</i> (fragmenty)	• czyta uważnie tekst o podróży Odyseusza oraz informacje o wojnie trojańskiej • określa czas zdarzeń • podaje związki wyrazowe <i>syreni śpiew</i> oraz <i>znajdować się między Scyllą a Charybdą</i> • czyta rady dla twórczych prezentację multimedialną • przy wsparciu nauczyciela tworzy prostą prezentację multimedialną	• wskazuje na mapie miejsca, o których mowa w tekście • nadaje tytuły przygodom Odyseusza • stosuje w opisie syren epitety i porównania • tworzy opowieść inspirowaną mitem • tworzy prezentację multimedialną, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• opowiada o miejscach zdarzeń, używając określeń o charakterze przenośnym • ocenia przygody we wskazanych kategoriach • opowiada o wybranym zdarzeniu z różnych punktów widzenia • wyodrębnia w tekście związki wyrazowe wskazujące na różnicę między czasem zdarzeń a czasem opowiadania • tworzy prezentację multimedialną, wykorzystując funkcjonalnie różne źródła informacji	• opowiada o obyczajach w kraju Feaków • rozpoznaje bohaterów na podstawie ich wypowiedzi • wspomina wybrane zdarzenie, wchodząc w rolę bohatera zdarzeń • tworzy poprawną merytorycznie, językowo i kompozycyjnie prezentację multimedialną	• tworzy prezentację multimedialną, wykorzystując funkcjonalnie wiedzę na temat praw autorskich i możliwości korzystania z wolnych zasobów sieci

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Podchody z Indianami i ze zdaniem”. Analiza zdania pojedynczego	- wyszukuje związki wyrazowe w zdaniu - buduje zdania z podanych związków wyrazowych	- przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami - wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające	- analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy - używa ze zrozumieniem pojęć <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania	- objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne - używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej	- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat związków wyrazowych w zdaniu - formułuje twórcze wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę zdania
„Podniebny lot”. Jan Parandowski, <i>Dedał i Ikar</i>	- wskazuje na mapie miejsca przywołane w tekście - podaje określenia dotyczące każdego bohatera - wyszukuje w słowniku znaczenie wyrażenia <i>ikarowy lot</i>	- analizuje nazwy miejsc w odniesieniu do treści mitu - zestawia określenia na zasadzie przeciwieństwa - objaśnia znaczenie wyrażenia <i>ikarowy lot</i>	- przedstawia zdarzenia w formie komiksu - opisuje bohaterów, wykorzystując inny tekst kultury (rzeźbę) - używa ze zrozumieniem wyrażenia <i>ikarowy lot</i>	- relacjonuje zdarzenia z perspektywy bohatera mitu - interpretuje treść obrazu odwołującego się do mitu - tworzy tekst inspirowany dziełem rzeźbiarza	analizuje i interpretuje mit, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Spacerkiem przez wieki, czyli z wizytą u Piasta”. Cecylia Niewiadomska, <i>Piast, Podanie o Lechu</i>	- określa czas i miejsce zdarzeń - zapisuje plan ramowy opowieści - podaje pojęcie <i>podanie</i> - opowiada o obrzędzie postrzyżyn - przyczą z tekstu przysłowie dotyczące gościnności	- przyczą fragment utworu informujący o czasie i miejscu zdarzeń - zestawia informacje z drzewa genealogicznego z tekstem - wyodrębnia i oznacza zdarzenie nieprawdopodobne - objaśnia pojęcie <i>podanie</i> - tworzy tekst życzeń z okazji postrzyżyn	- podaje wyczerpujące informacje o bohaterach tekstu - czyta tekst, wchodząc w rolę wędrownego poety - wymienia wartości cenione przez Polan - tworzy wypowiedź o charakterze perswazyjnym	- zapisuje informacje o bohaterach w formie notatki graficznej - wyodrębnia różnice między elementami świata przedstawionego baśni i podania - tworzy wypowiedź o charakterze perswazyjnym, dobierając odpowiednie argumenty - określa funkcję pieśni w utworze	tworzy interesującą wypowiedź o charakterze przemowy, używając funkcjonalnie różnorodnych argumentów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Z wizytą w grodzie dawnych Słowian”. Powtórzenie pisowni wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch, nie</i> oraz wielką i małą literą	- wyszukuje wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - podaje zasady pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, cząstki <i>nie</i>, wielkiej i małej litery - korzysta ze słownika ortograficznego	stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, z częstką <i>nie</i> pisanych wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, cząstki <i>nie</i> oraz wielką i małą literą
„Postacie znane, w legendach przedstawiane”. Zdanie pojedyncze i złożone	- wyodrębnia podmiot i orzeczenie w zdaniu - wie, czym różni się zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania pojedynczego nierozwiniętego - podaje pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i> - wyodrębnia zdania w tekście	- rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte - rozpoznaje określenia podmiotu i orzeczenia - objaśnia budowę zdania złożonego - podaje pojęcie <i>zdania składowe</i>	- tworzy zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte – odpowiednio do przyjętego celu - odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego - objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym	- świadomie rozwija zdanie w celu wzbogacenia odpowiedzi - poprawnie wyznacza granice zdań pojedynczych i złożonych w wypowiedzeniach - oddziela przecinkami zdania składowe w zdaniu złożonym	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań pojedynczych i złożonych w dłuższych wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEN				
„Gołębie wszystkich placów, wzywam was”. Mariusz Wollny <i>Tropem smoka. Bajeczny przewodnik po magicznym Krakowie dla dzieci i młodzieży</i> (fragmenty); Barbara Suchy, <i>Promują i brudzą Kraków. Jest sposób na gołębie?</i> (fragment artykułu prasowego)	• czyta uważnie legendę oraz artykuł prasowy • opisuje postać fantastyczną • podaje pojęcie <i>legenda</i> • podaje pojęcie <i>podtytuł</i> • czyta informacje na temat czasopism i gazet	• określa temat legendy • wskazuje motywy baśniowe • objaśnia pojęcie <i>legenda</i> • wskazuje <i>podtytuł</i> • wymienia poznane wcześniej elementy artykułu prasowego	• opowiada o zdarzeniach, wchodząc w rolę przewodnika • opowiada o postaci historycznej z tekstu • wymienia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze • objaśnia funkcję podtytułu • omawia zagadnienia przedstawione w artykule prasowym z różnych perspektyw	• rozpoznaje w tekście motywy zaczerpnięte z baśni • wskazuje źródła historyczne mogące zawierać informacje o postaci historycznej • wskazuje i omawia elementy komizmu w utworze • wskazuje lid i określa jego funkcję w artykule prasowym • rozpoznaje argumenty odwołujące się do faktów, logiki oraz emocji	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat prasy i pracy dziennikarza • używa funkcjonalnie pojęć <i>aprobata</i> i <i>dezaprobata</i>, formułując opinie na temat problemów poruszonych w tekście

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nie dukat czyni szczęśliwym”. Artur Oppman, <i>Złota kaczka</i>	- wymienia miejsca zdarzeń, niektóre wskazuje na mapie - podaje pojęcie <i>akcja</i> - prezentuje głównego bohatera - podaje pojęcie <i>sentencja</i>	- wskazuje na mapie miejsca zdarzeń legendy - objaśnia pojęcie <i>akcja</i> na przykładzie legendy o złotej kaczce - formułuje pytania adresowane do bohatera - wyszukuje w tekście wypowiedź o charakterze sentencji	- nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu - analizuje związki przyczynowo-skutkowe w legendzie - wyszukuje w tekście kolokwializmy - przedstawia opinię na temat wartości w życiu	- opowiada o najbardziej emocjonujących zdarzeniach - uzasadnia, że opowieść o złotej kaczce jest legendą - określa wpływ języka (kolokwializmy) na charakterystykę postaci - ocenia i określa postawę bohaterów	w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Łączą, przeczą, coś wynika... – taka zdań tych specyfika”. Zdania złożone współrzędnie	- rozpoznaje zdanie złożone - podaje pojęcie <i>zdanie współrzędnie złożone</i> - wie, że istnieją różne typy zdań współrzędnie złożonych, podaje niektóre z nich	- objaśnia pojęcie <i>zdania współrzędnie złożone</i> na przykładach - podaje cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe - podaje najczęściej używane spójniki w poszczególnych typach zdań współrzędnie złożonych	- odróżnia treści przekazywane przez zdania współrzędnie złożone różnego typu - określa typy zdań złożonych współrzędnie - przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współrzędnie złożonych różnego typu	- funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie złożone różnego typu - bezbłędnie stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań współrzędnie złożonych różnego typu	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań współrzędnie złożonych w wypowiedziach ustnych i pisemnych
ROZDZIAŁ IV BAWIĄCY SIĘ SŁOWAMI					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZENI				
„Nazywanie rzeczy nie po imieniu, lecz po marzeniu”. Jan Sztudynger, <i>Fraszki</i> (wybór)	• czyta uważnie teksty fraszek Jana Sztudyngera • podaje pojęcie <i>apostrofa</i> • podaje pojęcie <i>puenta</i> • opisuje wyobrażenie muzy	• określa tematykę fraszek • objaśnia pojęcie <i>apostrofa</i> • objaśnia pojęcie <i>puenta</i> • prezentuje wyobrażenie poety	• określa charakter fraszek • objaśnia, czym jest poezja i poezjowanie • rozpoznaje adresata wypowiedzi lirycznej • rozpoznaje apostrofę i puentę	• analizuje różnice stylistyczne dotyczące języka poetyckiego i naukowego • określa intencje wypowiedzi podmiotu lirycznego • wskazuje analogie między tekstami fraszek a ich ilustracją	• twórczo wykorzystuje w wypowiedziach . . . ustnych i pisemnych wiadomości na temat stylów funkcjonalnych języka
„Spacerkiem wśród słowników”. Słowniki języka polskiego i wyrazów obcych	• korzysta ze słownika ortograficznego w celu sprawdzenia poprawnego zapisu wyrazów • podejmuje próby korzystania ze słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych	• podaje funkcje słownika wyrazów bliskoznacznych • podaje funkcję słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych • korzysta ze słownika języka polskiego i słownika wyrazów obcych	• korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych • objaśnia budowę haseł w słowniku języka polskiego i słowniku wyrazów obcych • uogólnia w formie notatki graficznej wiedzę na temat słowników	• korzysta, odpowiednio do potrzeb, z różnych typów słowników • rozpoznaje znaczenie skrótów stosowanych w słowniku języka polskiego • tworzy poprawne związki wyrazowe z użyciem wyrazów obcego pochodzenia	• sprawnie posługuje się słownikami języka polskiego oraz wyrazów obcych, swobodnie korzystając ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Czasem utopce bywają w kropce”. Dedykacja – rady dla piszących. Maciej Wojtyśko, <i>Saga rodu Klaptunów</i> (fragmenty)	• czyta uważnie tekst • wyszukuje informacje z tekstu na temat głównego bohatera • czyta rady dla piszących dedykację • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze dedykację	• opisuje miejsce zdarzeń • opowiada o marzeniach głównego bohatera • pisze dedykację, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• prezentuje głównego bohatera • objaśnia, na czym polega potęga słowa • wyraża opinię na temat poezji • pisze poprawną językowo i stylistycznie dedykację	• przytacza argumenty wskazujące na obrazowanie fantastyczne w utworze • omawia zachowania postaci fantastycznych • zestawia wartość poetyckiego wyobrażenia oraz jego dosłownej ilustracji • pisze bezbłędną dedykację	• tworzy oryginalne pod względem treści i języka teksty dziennikarskie inspirowane tekstem literackim • tworzy bezbłędną dedykację – oryginalną pod względem treści i stylu
„Zacznij dzień od uśmiechu”. Powtórzenie wiadomości o głoskach	• wymienia kolejne litery alfabetu • podaje różnicę między głoską a literą	• wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce • podaje dwuznaki stosowane w polskim piśmie • odróżnia samogłoski od spółgłosek	• podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek	• objaśnia wpływ pojedynczych głosek na zmiany znaczenia wyrazów	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat liter, głosek, alfabetu w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Odgłosy, rozmowa – dźwięków pełna głowa”. Spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne	• podaje pojęcia <i>głoski dźwięczne</i> i <i>głoski bezdźwięczne</i> • podaje przykłady głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	• wie, że wszystkie samogłoski są dźwięczne • wymienia kilka par głosek różniących się dźwięcznością • wie, w jakich okolicznościach głoski dźwięczne mogą być wymawiane bezdźwięcznie	• wymienia pary głosek różniących się dźwięcznością • wymienia spółgłoski nieposiadające odpowiedników bezdźwięcznych • wie, w jakich okolicznościach głoski bezdźwięczne mogą być wymawiane dźwięcznie	• wykorzystuje inne formy wyrazu lub wyrazy pokrewne dla uzasadnienia pisowni głosek dźwięcznej	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w różnych sytuacjach problemowych
„Odgłosy świata”. Jan Twardowski, <i>Klasówka z religii</i>	• podaje pojęcie wyrazu <i>dźwiękonaśladowcze</i> • wyjaśnia pochodzenie dźwięków wymienionych w wierszu	• objaśnia pojęcie wyrazu <i>dźwiękonaśladowcze</i> • określa adresata wypowiedzi lirycznej	• podaje pojęcie <i>onomatopeja</i> • określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu	• stosuje ze zrozumieniem pojęcie onomatopeja • określa funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych w wierszu	• komentuje i objaśnia związki pomiędzy warstwą brzmieniową i znaczeniową utworu poetyckiego

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Nadstaw ucha! Co ja słyszę?...”. Oznaczanie głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	- dostrzega trudności ortograficzne w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych - korzysta ze słownika ortograficznego	podaje wybrane zasady dotyczące oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	stosuje zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie oznacza głoski dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych
„Tylko się nie nudź! ... czyli jak ciekawie spędzić popołudnie”. Spółgłoski miękkie i twarde	- podaje różne funkcje litery <i>i</i> - podaje pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> - podaje sposoby oznaczania miękkości spółgłosek	- objaśnia na przykładach różne funkcje litery <i>i</i> - objaśnia pojęcia <i>spółgłoski twarde</i> i <i>spółgłoski miękkie</i> - odróżnia spółgłoski twarde od miękkich	- podaje pojęcie <i>znaki diakrytyczne</i> - wskazuje różnice w wymowie spółgłosek twardych i miękkich - stosuje zasady dotyczące zapisu spółgłosek miękkich i zmiękczonek	- używa ze zrozumieniem pojęcia <i>znaki diakrytyczne</i> - zapisuje poprawnie spółgłoski miękkie i zmiękczone	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek miękkich i twardych w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
„Czy <i>cień</i> rymuje się z <i>wiem?</i> ”. Józef Ratajczak, <i>Cień na ścianie</i>	• podaje przykłady rymujących się wyrazów z wiersza • wie, że istnieją różne typy rymów	• podaje definicję pojęcia <i>rym</i> • podaje pojęcia <i>rymy męskie</i> oraz <i>rymy żeńskie</i>	• wskazuje uosobienie w wierszu • odróżnia rymy żeńskie od męskich • podaje pojęcia <i>rymy dokładne</i> oraz <i>rymy niedokładne</i>	• wyszukuje współbrzmienia identyczne i podobne w parach rymujących się wyrazów • określa funkcję rymów w wierszu • tworzy różne typy rymów	• tworzy wypowiedzi o charakterze poetyckim, w których twórczo wykorzystuje wiedzę na temat funkcji różnych typów rymów
„Opowieści nie tylko na dobranoc”. Oznaczanie spółgłosek miękkich	• wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • podaje zasady oznaczania spółgłosek miękkich • korzysta ze słownika ortograficznego	• stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów ze spółgłoskami miękkimi	• zapisuje poprawnie większość wyrazów ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy ze spółgłoskami miękkimi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek miękkich

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„To co się da, podziel na dwa...”. Sylaba i dzielenie wyrazów	- wie, że ośrodkiem sylaby jest samogłoska - dzieli wyrazy na sylaby - czyta informacje na temat zasad przenoszenia wyrazów do następnej linii	- wyszukuje wyrazy o podanej liczbie sylab - podaje zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii	- stosuje zasady przenoszenia wyrazów do następnej linii - wskazuje różne miejsca podziału w wyrazach wielosylabowych	- przenosi wyrazy do następnej linii, dzieląc je poprawnie na sylaby - używa terminu <i>zgłoska</i> wymiennie z terminem <i>sylaba</i>	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat podziału wyrazów na sylaby w różnych sytuacjach problemowych
„Wszystkie drogi prowadzą do...”. Stanisław Młodożeniec, <i>Kulawa droga</i>	- określa bohaterkę wiersza za pomocą epitetów - podaje liczbę zwrotek w wierszu oraz wersów w zwrotkach - podaje pojęcie <i>rytm</i>	- wyodrębnia obrazy poetyckie w wierszu - wskazuje związek między rytmem a muzycznością utworu	- objaśnia funkcję wyrazów dźwiękonaśladowczych w warstwie brzmieniowej tekstu - podaje przykłady rymów i określa ich typy - wskazuje powtórzenia leksykalne i składniowe w wierszu	- wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do ukazania zmian nastroju w wierszu - określa funkcję rymów w wierszu - analizuje różne elementy warstwy rytmicznej wiersza	tworzy oryginalny pod względem treści tekst użytkowy inspirowany wierszem

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Koncert na dwa stawy i ptaków kapełę”. Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (fragmenty – <i>Koncert wieczorny</i>)	- słucha uważnie fragmentu <i>Pana Tadeusza</i> - wymienia bohaterów koncertu - wyszukuje w tekście wyrazy dźwiękonaśladowcze - wymienia elementy wpływające na rytm utworu - posługuje się ze zrozumieniem terminem <i>melorecytacja</i>	- określa i opisuje miejsce zdarzeń - wyodrębnia kolejne części opisu - wyraża opinię na temat różnych dźwięków wyrażonych za pomocą onomatopei - określa charakter epitetów użytych w utworze	- analizuje utwór, zestawiając jego treść z dziełami malarskimi - nadaje tytuły poszczególnym częściom opisu - analizuje warstwę brzmieniową utworu - opisuje obrazy poetyckie	- wyraża swoją opinię na temat miejsc zaprezentowanych na obrazach - określa, jak zmienia się nastrój utworu - określa funkcję dźwiękonaśladownictwa - określa funkcję metafor	komentuje i objaśnia związki między warstwą brzmieniową i znaczeniową utworu poetyckiego
„Pejzaże słowem malowane”. Opis krajobrazu – rady dla piszących. Zbigniew Nienacki, <i>Uroczysko</i> (fragmenty)	- nazywa różne elementy krajobrazu - podaje kompozycję opisu miejsca - przy niewielkim wsparciu nauczyciela tworzy opis krajobrazu	- używa funkcjonalnie określeń opisujących różne elementy krajobrazu - używa słów podkreślających przestrzenność opisu - tworzy prosty opis krajobrazu, korzystając z rad dla opisujących krajobraz	- używa funkcjonalnie określeń wartościujących - tworzy opis krajobrazu, używając różnorodnych środków językowych	- określa elementy krajobrazu za pomocą środków poetyckiego obrazowania - tworzy rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis krajobrazu	tworzy bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Ja cię widzą, tak cię piszą”. Frazeologizmy	• podaje pojęcie <i>związek frazeologiczny</i> • objaśnia znaczenie wybranych frazeologizmów	• odróżnia dosłowne i niedosłowne użycie związków wyrazowych • objaśnia pojęcie <i>związek frazeologiczny</i>	• objaśnia znaczenie większości podanych frazeologizmów • używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	• używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych • tworzy wypowiedzenia wyjaśniające znaczenie frazeologizmów	• swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w wypowiedziach ustnych i pisemnych różnymi związkami frazeologicznymi
„SOS dla Ziemi – rzecz o ekologii”. Pisownia zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	• dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> • korzysta ze słownika ortograficznego	• podaje wybrane zasady dotyczące pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>, stara się je stosować	• stosuje zasady pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie zapisuje zakończenia <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>
„Pójdź po rozum do głowy, ze słownikiem zacznij rozmowę”. Słownik frazeologiczny	• podejmuje próby korzystania ze słownika frazeologicznego • wie, jak zbudowane są hasła w słowniku frazeologicznym	• podaje funkcję słownika frazeologicznego • korzysta ze słownika frazeologicznego	• objaśnia budowę haseł w słowniku frazeologicznym	• sprawnie posługuje się słownikiem frazeologicznym ze świadomością jego funkcji	• celowo korzysta ze słowników różnego typu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Kim jesteś? Gdzie się znajdujesz? To o języku decyduje”. Odmiany polszczyzny	• podaje oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny • rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka	• posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny • objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej	• posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form • wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego	• podaje i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej formie polszczyzny	• swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat odmian polszczyzny w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych
„Grają, tańczą i śpiewają. Muzycznym pasjom mówimy: tak!”. Pisownia końcówek <i>-ę, -em, -q, -om</i>	• wyszukuje wyrazy z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • podaje zasady pisowni <i>q</i> i <i>ę</i> • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i> • korzysta ze słownika ortograficznego	• stara się stosować zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • podaje zasady dotyczące pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i>, stara się je stosować	• zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • stosuje zasady pisowni końcówek <i>-em</i> i <i>-om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>q</i> i <i>ę</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • poprawnie zapisuje końcówki <i>-em</i> i <i>-om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) na zapamiętanie zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni końcówek <i>-ę, -em, -q, -om</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
ROZDZIAŁ V MALI I WIELCY PODRÓŻNICY					
„Postawić wszystko na jedną kartę”. Juliusz Verne, <i>W osiemdziesiąt dni dookoła świata</i> (fragmenty)	• podaje pojęcie <i>postacie epizodyczne</i> • opisuje okoliczności zdarzenia • podaje pojęcie <i>powieść podróżnicza</i>	• wymienia postacie epizodyczne • rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących tekstu • ocenia decyzję bohatera • objaśnia pojęcie <i>powieść podróżnicza</i>	• podaje informacje o bohaterach drugoplanowych • wyszukuje na mapie miejsca zdarzeń i podaje informacje na ich temat • wyjaśnia, dlaczego powieść Juliusza Verne’a można nazwać podróżniczą	• prezentuje głównego bohatera powieści, używa ze zrozumieniem słów <i>perfekcjonista, stoicki spokój</i> • wyjaśnia przyczyny kłopotów bohatera • podaje przykłady innych powieści podróżniczych	• twórczo wykorzystuje w pracach projektowych informacje wyszukane w różnych źródłach informacji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Do odważnych świat należy”. Sprawozdanie – rady dla piszących. Magdalena Nitkiewicz, Paweł Opaska, <i>Przez świat na rowerach w dwa lata</i> (fragmenty)	• czyta ze zrozumieniem tekst • pisze plan zdarzeń dotyczący przebiegu uroczystości • czyta rady dla piszących sprawozdanie • przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze sprawozdanie	• odpowiada na podstawowe pytania dotyczące podróży bohaterów • opisuje wrażenia uczestników wycieczki • opisuje miejsca • pisze sprawozdanie, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• analizuje mapę podróży bohaterów • przedstawia opinię na temat miejsca zdarzeń • opowiada o miejscach, wchodząc w rolę przewodnika • pisze poprawne kompozycyjnie i stylistycznie sprawozdanie	• ustala, kto relacjonuje zdarzenia przedstawione w tekście • rozpoznaje elementy oceny wśród wypowiedzi o charakterze informacyjnym • wyciąga wnioski na podstawie wypowiedzi bohatera • pisze poprawne językowo sprawozdanie zawierające oceny, opinie lub wnioski autora	• pisze bezbłędne językowo i oryginalne pod względem formy i treści sprawozdanie z podróży

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„W podróży z... Panem Samochodzikiem”. Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	• stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzi • dostrzega trudności ortograficzne w zakresie stosowania przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym • korzysta ze słownika ortograficznego	• stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu wypowiedzi • podaje wybrane zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym i stara się je stosować	• stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	• poprawnie stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	• twórczo wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzi • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat zasad użycia przecinków z zdaniach pojedynczych złożonych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Mercedes, alchemik i kalafiory, czyli detektywi w Nieborzu”. Adam Bahdaj, <i>Kapelusz za 100 tysięcy</i> (fragmenty)	- określa temat utworu - wyszukuje informacje o miejscu zdarzeń - formułuje pytania dotyczące tekstu - podaje pojęcie <i>powieść detektywistyczna</i> - określa narratora w utworze	- notuje informacje o miejscu zdarzeń - formułuje pytania wynikające z pogłębionej analizy zdarzeń w utworze - objaśnia pojęcie <i>powieść detektywistyczna</i> - wyraża opinię na temat sposobu przedstawienia zdarzeń przez narratora	- opowiada o działaniach podejmowanych przez bohaterów - posługuje się ze zrozumieniem pojęciem <i>dedukcja</i> - wnioskuje na temat zachowania bohatera - rozpoznaje uczucia bohaterki tekstu	- porządkuje wiedzę na temat bohaterów - wyciąga wnioski oparte na przesłankach z tekstu - wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę na temat powieści detektywistycznej w analizie tekstu - określa funkcję stylistyczną kolokwializmów w wypowiedziach bohaterów	tworzy bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie cechujące się oryginalnym ujęciem tematu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Každy ma swój biegun... do zdobycia”. Jasiek Mela, <i>Poza horyzonty</i> (fragmenty)	- wskazuje na mapie miejsca przywołane w tekście - ogląda fotografie Spitzbergenu - cytuje fragmenty tekstu dotyczące Spitzbergenu - opowiada o zdarzeniach	- wyszukuje w podręczniku informacje na temat miejsc zdarzeń - wyciąga wnioski na temat poglądów bohatera dotyczących piękna odwiedzanych miejsc - wymienia uczestników zdarzeń - określa cechy głównego bohatera	- wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat miejsc przedstawionych w tekście - opisuje krajobraz wyspy - formułuje pytania nawiązujące do tekstu - wyraża opinię na temat przeżyć bohaterów - używa ze zrozumieniem pojęcia <i>kontrargument</i>	- komentuje w żartobliwy sposób informacje na temat miejsca zdarzeń - funkcjonalne wykorzystuje różnorodne środki artystyczne w opisie wyspy - formułuje argumenty i kontrargumenty dotyczące działań bohaterów - interpretuje tytuł utworu w odniesieniu do tekstu	twórczo wykorzystuje w swoich pracach projektowych wiedzę na temat ważnych postaci związanych z regionem oraz umiejętności organizacji wydarzeń kulturalnych

KRYTERIA OGÓLNE

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu - dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej	- omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu - wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach	- porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach - analizuje i interpretuje obrazy poetyckie w czytanych utworach	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką - analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich	- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym - podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych - dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych - stawia pytania problemowe

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podaje pojęcie <i>fikcja literacka</i> • wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego	• odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości • wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego	• odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości • wypowiada się na temat fantastyki w baśniach, mitach i legendach	• określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej • wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych • wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy i baśni	w odniesieniu do odbieranych tekstów • dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową a semantyczną utworów poetyckich • w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motyw ich działania oraz kontekst sytuacyjny • kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury • wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych
	• rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mīt, legendę, powieść detektywistyczną i podróźniczą	• wskazuje cechy gatunkowe baśni, mitu, legendy	• wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich • omawia funkcję mitów i legend	• funkcjonalne wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podaje pojęcia: <i>epitet, porównanie, przenośnia, uosobienie, ożywienie, wyraz dźwiękonaśladowczy, apostrofa</i>	• rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienie i ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy	• wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy	• objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach	tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska • ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	• wskazuje tytuł, podtytuł, puentę utworu • wskazuje punkt kulminacyjny w opowiadaniu	• nadaje tytuły, śródtytuły wybranym częściom utworu	• dostrzega funkcję tytułu, podtytułu, puenty, punktu kulminacyjnego jako elementu konstrukcyjnego utworu	• analizuje wpływ tytułu, podtytułu, puenty na interpretację tekstu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, podaje pojęcie <i>rytm</i>	odróżnia wiersz rymowy od wiersza bez rymów	- określa wers, zwrotkę, refren, rymy - podaje pojęcia <i>rymy męskie</i> i <i>żeńskie</i> oraz <i>rymy dokładne</i> i <i>niedokładne</i>	używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz rymowy</i>, <i>bezrymowy</i> oraz <i>rymy</i> i <i>rytm</i> podczas analizy wiersza	
	wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność	omawia wydarzenia fabuły, używa pojęć <i>wątek</i> i <i>akcja</i>	analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym	stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń	
	podaje pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu	objaśnia pojęcie <i>dialog</i>	porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora	omawia sposób zapisu dialogu w tekście	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podaje pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i>	• omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego	• określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu	• charakteryzuje bohatera, podmiot liryczny i narratora w czytanych utworach	
	• podaje pojęcia <i>narracja pierwszoosobowa i narracja trzecioosobowa</i>	• odróżnia narratora pierwszoosobowego od narratora trzecioosobowego	• objaśnia funkcję różnych typów narracji w tekście	• wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę o różnych typach narracji w analizie tekstu	
	• wskazuje w tekście bohatera głównego, pierwszoplanowego, drugoplanowego, tytułowego	• określa cechy bohaterów różnych typów • objaśnia, czym cechuje się bohater historyczny	• prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego	• posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze	
	• określa tematykę utworu	• omawia tematykę utworu	• określa problematykę utworu	• omawia problematykę utworu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podaje pojęcie <i>wątek</i>	• objaśnia pojęcie <i>wątek</i>	• używa funkcjonalnie pojęcia <i>wątek</i>	• skazuje różne wątki w utworze	
	• nazywa swoje reakcje czytelnice	• opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich	• opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	• opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	
	• odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym	• podaje proste przenośne znaczenia w tekstach	• odczytuje przenośne sensory utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń w tekstach	
	• wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich i filmowych	• określa doświadczenia i sytuację bohaterów literackich oraz filmowych	• komentuje doświadczenia i sytuację bohaterów literackich oraz filmowych	• komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu	• przedstawia własne rozumienie utworu	• uzasadnia swoje rozumienie utworu	• funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu	
	• podejmuje próbę interpretacji tekstów	• wykorzystuje w interpretacji tekstów własne doświadczenia	• wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich	• wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury	
	• wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera	• wyraża opinię na temat bohaterów i zdarzeń	• ocenia bohatera literackiego	• posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• posługuje się pojęciami: <i>dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna</i> w odniesieniu do treści omawianych utworów	• rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich	• zestawia wartości i ich przeciwieństwa w utworach na zasadzie kontrastu	• odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury	
	• rozpoznaje tekst literacki • rozpoznaje artykuł prasowy	• rozpoznaje tekst informacyjny • wymienia cechy artykułu prasowego	• odróżnia tekst literacki od informacyjnego • odróżnia tekst prasowy od literackiego	• określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego, prasowego	
	• wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost	• odczytuje informacje wyrażone wprost	• dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio	• odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- określa temat tekstu - używa pojęcia <i>przesłanie</i> w odniesieniu do legendy i mitu	- wyciąga wnioski z tekstu - odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów	- określa główną myśl tekstu - odczytuje przesłania legend i mitów	- analizuje i interpretuje główną myśl tekstu - formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu	
	objaśnia pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i>	wyodrębnia w tekście części kompozycyjne	określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia	omawia relacje między częściami wypowiedzi	
	wydobywa z tekstu wskazane informacje	porządkuje informacje z tekstu	odróżnia informacje ważne od drugorzędnych	hierarchizuje informacje	
	wskazuje określenia opisujące i oceniające	odróżnia określenia opisujące od oceniających	wskazuje opinie w wypowiedziach bohaterów tekstów	objaśnia subiektywny charakter opinii	
	rozpoznaje czytany utwór jako komiks	wskazuje charakterystyczne cechy komiksu	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru	charakteryzuje komiks jako tekst kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego - odróżnia film od programu informacyjnego	- rozpoznaje różne teksty kultury - wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru	nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk)	objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych	
	- posługuje się terminami: <i>lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego - posługuje się pojęciami związanymi z filmem: <i>aktor, reżyser</i>	- posługuje się terminami związanymi z teatrem lalkowym, podaje pojęcie <i>znaki teatru</i> - rozpoznaje wybrane gatunki filmowe	- wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych - posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką filmową	- rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego - określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podaje pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i>	• objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych	• wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją	• wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową	
	• wypowiada się na temat treści tekstów kultury	• porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia	• komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia	• odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń	
	• dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja)	• dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks)	• dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat, kolaż)	• dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką)	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	z uwagą odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	świadomie odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	wykorzystuje wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	aktywnie odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych	
II. Kształcenie językowe	rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki i przymyki	rozpoznaje w tekście liczebniki oraz przymyki	wskazuje różnice między różnymi częściami mowy	określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu	- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki - swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy wypowiedzi i budowy tekstu w wypowiedziach ustnych i pisemnych - funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne
	rozpoznaje odmienne części mowy	rozpoznaje nieodmienne części mowy	odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o odmiennych i nieodmiennych częściach mowy	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje formy bezokolicznika	dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi	podaje funkcję bezokolicznika	funkcjonalne wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w wypowiedziach	środki wyrazu swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji
	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, osoby, czasu, rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, czasownika	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, rodzaju gramatycznego odpowiednio: przymiotnika i liczebnika	prawidłowo stosuje różne formy przypadków, liczby, rodzaju gramatycznego odpowiednio: przymiotnika i liczebnika	określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu	- przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii - przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej - świadomość i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi
	wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	przekształca konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika i odwrotnie	poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych	przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach	wskazuje rolę przymiotników i przysłówków	uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości	używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy	
	podaje pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>	rozpoznaje podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu	rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu	wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu	

Sprawność	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące	używa celowo wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących	używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich celu	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzi ze względu na cel wypowiedzi	
	odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, podaje pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i>	rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika	rozpoznaje równoważnik zdania, określa typy zdań złożonych współzręcznie	określa funkcję zdań współzręcznie złożonych różnego typu	
	przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie	przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie	wskazuje funkcjonalność przekształceń składniowych	wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zakresie przekształceń składniowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka	objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej	wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego	funkcjonalnie posługuje się wersją mówioną i pisaną języka	
	wie, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej, a w jakich nieoficjalnej odmiany polszczyzny	posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny	posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form	podaje i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej odmianie polszczyzny	
	wskazuje dosłowne i proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przenośnych	rozpoznaje wyrazy wieloznaczne	świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podaje pojęcie <i>związek frazeologiczny</i>	• używa stałych związków wyrazowych ze zrozumieniem i świadomością celu	• używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	• używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	
	• świadomie tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje	• stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi	• posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi	• podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się	
	• używa ze zrozumieniem pojęć <i>synonim, wyraz bliskoznaczny</i>	• wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami	• świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami	• funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością	wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu	używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu	stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu	
	wyjaśnia, że tekst jest komunikatem	wie, że są różne typy komunikatów	wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów	
	podaje pojęcia <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych	identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach, mitach, legendach	identyfikuje i opisuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej	funkcjonalnie posługuje się terminami <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i> podczas odbioru tekstów kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	określa sytuację komunikacyjną	wyjaśnia wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi	dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej	posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji stosownie do sytuacji	
	rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów i mimiki	rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą postawy ciała	rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji	nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej	
	podaje pojęcia <i>głoska, litera, sylaba</i>	objaśnia różnicę między głoską a literą	określa funkcje głosek, liter, sylab	wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów	
	podaje pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady	stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych	przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji	przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą aplikacji internetowych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podaje zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	• stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w podanym zestawie ortogramów	• stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w podanym zestawie ortogramów	• stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w podanym zestawie ortogramów	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podaje wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	• stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	
	• zamyka wypowiedzenia kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem	• stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzi, podaje zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych	• stosuje w większości wypowiedzi poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	• stosuje we wszystkich wypowiedziach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
III. Tworzenie wypowiedzi	• udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania • słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie	• krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością • włącza się do rozmowy w kulturalny sposób	• wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury • reaguje na wypowiedzi innych rozmówców	• świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi • prezentuje własne stanowisko w rozmowie	• pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi • swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w wypowiedziach ustnych
	• rozpoznaje argumenty w wypowiedzi	• posługuje się argumentami w rozmowie	• rozpoznaje argumenty odnoszące się do faktów, logiki oraz odnoszące się do emocji	• używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska	• operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych • w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi
	• tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi	• podaje pojęcie <i>akapit</i> i wyjaśnia jego funkcję w wypowiedzi	• tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym	• tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi	• zapisuje teksty w sposób przejrzysty z dbałością o stronę graficzną

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wyszukuje w tekście informacje	ocenia przydatność uzyskanych informacji	dokonuje selekcji informacji	wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji	- i podział logiczny w formie akapitów - podjmuje działalność literacką i kulturalną - prowadzi blog internetowy - tworzy prezentacje multimedialne - redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazетки lub na stronę internetową
	tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	tworzy samodzielnie wypowiedzi w formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy	artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu	recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym	głosowo interpretuje tekst	
	sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	stosuje jednolitą formę wypowiedzi (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego	dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego	
	redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach	tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu	rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	opowiada o treści przeczytanych utworów	omawia problematykę przeczytanych utworów	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w wypowiedziach na temat tekstów	opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury	
	wie, że współczesne komunikaty muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym	używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach oraz korespondencji internetowej	zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości tekstowe	podaje i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej	
	tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu	tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów	tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu	tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach	• stosuje zwroty grzecznościowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych	• funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych	• funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach	
IV. Samokształcenie	• czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne	• czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa	• czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	• czytając głośno, przekazuje intencję tekstu	• wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji • opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików • wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego • zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość,
	• zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł	• porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje	• zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu	• opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji	
	• korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe)	• wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji	• selekcjonuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych	• gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	korzysta z zasobów szkolnej biblioteki	podaje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych	korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i>	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji	- poszanowanie cudzej własności) - przestrzega praw autorskich dotyczących zasobów internetu - opisuje źródła internetowe - bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	- korzysta ze słownika ortograficznego - znajduje wskazane hasło w encyklopedii	- podaje budowę słownika ortograficznego - wyszukuje hasła w encyklopedii	- korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych - korzysta z informacji zawartych w encyklopedii	- określa funkcje słowników - korzysta ze słowników <i>on-line</i>	
	podejmuje próbę oceny prawdziwości informacji uzyskanych z internetu	ocenia przydatność uzyskanych informacji	konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych	krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podaje legendy związane ze swoim regionem	• wyszukuje informacje na temat ważnych zdarzeń i postaci związanych ze swoim regionem	• wykorzystuje wiedzę i umiejętności do przetwarzania informacji o życiu kulturalnym regionu	• aktywnie interesuje się życiem kulturalnym swojego regionu	
	• korzysta z internetu w celach edukacyjnych • kształci umiejętności tworzenia prezentacji multimedialnej	• rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu	• podaje wybrane zasady netykiety i przestrzega ich	• postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań	
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	• czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	• czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	• chętnie czyta i podaje wiele tekstów ponadprogramowych

Ocene niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

Anna Maria Opiłowska-Kały

